איבא בילים מוזרות. דסברו בהלכה כדאמרינן בהלו מריפות (חולין דף סד:) בילים מוזרות נפש היפה תאכלם ולילא למימר לא מצא בילים מוזרות ילך לביתו ריקן דבילים מוזרות שביתי טובא הלכך אפילו כי לא מצא שרי: **מקום** שרגילין להעלות שכר כתף למעות לבהמה מעלין כו' דרשב"ג אומר כו'. כך כתוב בתוספתא (פ"ה ע"ש) וכן גרס בקונטרס אבל ברוב ספריס גרסינן בתר לבהמה מעלין ולהעלות ולדות בשכר עמלו ומזונו מעלין ומליגן למימר דרשב"ג לא פליג אלא אריש כדאמר במילתיה דלין טתן לו שכר כתף למעות אבל אסיפא למקום שנהגו להעלות ולדות בשכר לא פליג אי נמי כל שכן דפליג בסיפא דהא אמאי איצטריך ת"ק למיתני סיפא כיון דתנא ריש אלא איצטריך לאשמועינן שלא תאמר מהנא חמור כ"כ שמעלין ולדות בשכר יכול לשנות אם כן לרשב"ג דיכול לשנות בריש"א כ"ש בסיפא [א] וב"ש גרים מקום שנהגו להעלות שכר כתף למעות מעלין לבהמה מעלין להעלות ולדות כו' [ב] פי' אם היו פירות כבר מונחין בתאר המקבל מעלה לו פירות כשער שבשוק ומעלה עליהם שכר כתף שהיו צריכין להביא פירות מביתו של הטותן לביתו של מקבל כדתניא היו פירות מופקדין אצלו מעלה לו במעות: **ורשב"ג** לא בעי שכר עמלו ומזונו. פשיטא דשכר מזונו בעי למיתב, דהיאך יהיו גלגלים שכר מזונו, אלא מעמלו גרידא פריך, לאפילו עם אמו הרבה פעמים צריך שכר כתף: **הא** איכא גללים. ובפרק אלו מציאות (לעיל דף כז.) נבי שה דאבידה פריך ואימא לאחויי גללים ומשני דסתם גללים מפקר להו הסם לכ"ע מחיל להו בשביל השבת קרן אבל הכא דצריך ליתן שכר רועה הוא

להיות פטור ע"י גללים:

אי פלגא באגר תרי תילתי בהפסד תרי תילתי באגר. כך גרס בקונטרס ולגירסא זו קאי ריש אותן וסיפא ארב עילים המקבל ואי גרסינן פלגא באגר תרי תילתי בהפסד ואי פלגא בהפסד תילתא באגר אז קאי הכל אותן ואי גרסינן פלגא באגר תילתא בהפסד ואי פלגא בהפסד תרי תילתי באגר אז קאי הכל ארב עילים [ג] ופקשה וכי שוטה הטותן לעשות כזה למקבל ולתלות בדעתו דבשיראה הפסד יאמר אני רוצה פלגא באגר ועליך תרי תילתי בהפסד ואם יראה ריוח יאמר אני רוצה פלגא הפסד ושני שלישי ריוח והרי כאילו התנה שמקבל הטותן עליו תילתא באגר ושני תילתא בהפסד ויש לומר דשמא זמן אחד קבוע להם שאוך אותו זמן יבדר רב עילים איזה מהם שילבה אי נמי רבא היה תמיה על לשון השטר דאי פלגא באגר הוה לו לכתוב תרי תילתי בהפסד כו' ור"ח גרס נפק עליהו שטרא דכתב ביה פלגא באגר ובהפסד ולא גרס ופלגא בהפסד וכן רבינו משולם והשתא מדקדק דעל כרחך האי פלגא דכתב בשטר לא קאי אלא באגר ולא אהפסד דהא כיון דפלגא באגר בעינן תרי תילתי בהפסד דאי פלגא קאי נמי אהפסד אם כן הוה בעינן תרי תילתי באגר אלא ודאי האי שטרא הכי קאמר פלגא באגר ותרי תילתי בהפסד: אלא

אמר אביי "כפועל בטל של אותה מלאכה דבטל מינה, וצריכא: דאי תנא חנוני, הגוני הוא דסגי ליה כפועל בטל משום דלא נפיש טרחיה אבל מעות ליקח בהן פירות (ח) דנפיש טרחיה אימא לא סגי ליה כפועל בטל ואי תנא מעות ליקח בהן פירות הוה אמינא התם הוא דבעי כפועל בטל משום דנפיש טרחיה אבל חנוני דלא נפיש טרחיה אימא סגי ליה במשהו בעלמא, ואפילו לא טבל עמו אלא בציר ולא אכל עמו אלא גרוגרת אחת זהו שכרו, צריכא: (כמה עיזי ותרנגלין מעלין סימן) תנו רבנן כמה הוא שכרו בין מרובה ובין מועט דברי ר' מאיר, רבי יהודה אומר אפילו לא טבל עמו אלא בציר ולא אכל עמו אלא גרוגרת אחת זהו שכרו, ר' שמעון בן יוחאי אומר נותן לו שכרו משלם תנו רבנן אין שמין לא את העזים, ולא את הרחלים, ולא כל דבר שאינו עושה ואוכל, למחצה, ר' יוסי ברבי יהודה אומר שמין את העזים מפני שחולבות, ואת הרחלים מפני שגוזזות ושוטפות ומורטות, ואת התרנגולת מפני שהיא עושה ואוכלת ותנא קמא גיזה וחלב לא ספק לשכר עמלו ומזונו? בגיזה וחלב כולי עלמא לא פליגי, כי פליגי בנסיובי ותותרי: תנא קמא סבר לה כר' שמעון בן יוחי דאמר "נותן לו שכרו משלם" ר' יוסי ברבי יהודה סבר לה כאבוה דאמר "אפילו לא טבל עמו אלא בציר ולא אכל עמו אלא גרוגרת אחת זהו שכרו". תנו רבנן המשכרת אשה לחברתה תרנגולת בשני אפרוחין, אשה שאמרה לחברתה "תרנגולת שלי וביצים שליכי ואני ואת נחלוק באפרוחין" רבי יהודה מתיר רבי שמעון אוסר ורבי יהודה לא בעי שכר עמלו ומזונו? איכא ביצים מוזרות. תנו רבנן מקום שנהגו להעלות שכר כתף למעות לבהמה, מעלין, ואין משגיחין ממנהג המדינה. רבן שמעון בן גמליאל אומר: *"שמין יעגל עם אמו, וסיח עם אמו" ואפילו במקום שנהגו להעלות שכר כתף למעות ורשב"ג לא בעי שכר עמלו ומזונו? איכא גללים, ואידך, *גללים אפקורי מפקיר להו: אמר רב נחמן הלכה כרבי יהודה והלכה כרבי יוסי ברבי יהודה והלכה כרבן שמעון בן גמליאל, בני רב עיליש נפק עליידהו דהוא שטרא דהוה כתיב ביה פלגא באגר פלגא בהפסד אמר רבא: "רב עיליש גברא רבה הוא ואיסורא לאינשי לא, הוי ספי, כמה נפשך: אי פלגא באגר, תרי תילתי בהפסד אי

אמר אביי כפועל בטל של אותה מלאכה דבטל מינה. אם היה נגר לו נפח כמה אדם רוצה ליטול ליבטל ממלאכה כבידה כזו ולעשות מלאכה קלה: **ר' יסודה.** מיקל טפי מדר' מאיר דר' מאיר בעי שיפסוק לשוס שכר ומיהו בכל מה שיאות לקבל עליו בשכרו בין רב בין מעט הא קבול עליה ורבי יהודה לא בעי שיפסוק לשוס שכר אלא יטבול עמו בציר כאחד מן השוק: **גרוגרת.** תאנה יבשה: **משלם.** כפועל בטל: **ולא כל דבר שאינו עושה ואוכל.** אבל עושה ואוכל כגון פרה החורשת וחמור הטוענת משאוי פעולתן הוא שכר עמל ומזון: **ושוטפות.** כשעוברין בנהר המים שוטפין מן הגיזה והוא טוטלה: **ומורטות.** כשעוברות בין הקוצים: **ותנא קמא גיזה וחלב לא ספק לשכר עמלו ומזונו.** כתמיה וכי גיזה של רחלים וחלב הגיזים אינו מספיק לשכר עמל ומזון: **בגיזה וחלב כ"ע לא פליגי.** אם נאמר בעל הבהמה אלא לאחוק בהן: **בנסיובי.** מי פסולת החלב שקורין מסג"ח: **ותותרי.** שטיפת ומליטת הרחלים "תותרי"=תרגום של טורין דנתרי ע"י שטיפה ומליטה: **משכרת אשה לחברתה תרנגולת בשני אפרוחין.** לשמה: **אשה שאמרה כו'.** אשה שיש לה תרנגולת מותרת לומר לבעלת הביצים בלשון שכירות תני לי ביצים ואוסיב תרנגולת עליהם ואטרח בהפרוחים ואטול שני אפרוחים בשכרי" אבל בלשון חלוקה פליגי בה וקאסר רבי שמעון, דכל לשון חלוקה=עסקא היא וקרובה להפסד כשכר וכיון דאחריות חני ביצים עליה אשתכח פלגא מלוה אבל בלשון שכירות אין אחריות הביצים על בעלת התרנגולת: **איכא ביצים מוזרות.** שאינן קולטות אפרוח וטוטלתן בשכרה והן מותרות בהלכה דאמרינן בשחיטת חולין (חולין ל' סד:) ביצים מוזרות נפש היפה תאכלם ור' יהודה לטעמיה דאמר אפילו טבל עמו בציר זהו שכרו ור' שמעון לטעמיה דאמר טול שכרו משלם: **ר"ג מקום שנהגו להעלות שכר כתף למעות לבהמה מעלין.** מקום שנהגו אם הסס עגלים וסייחים קטנים למחלה לחבירו נותן לו מעות בשכר שמוליאן ומכניסן על כתיפו מעלין: **עם אמו.** דליכא טרחא לאפוקי ולעיולי לפי שנמשך אחר אמו ובלא עמל ומזון כי אמו עושה ואוכלת ואין צריך להעלות לו שכר כתף: **ואפילו במקום שנהגו להעלות.** לעגלים וסייחים הנשומין לבדם: **כרבי יהודה.** בטבל עמו בציר: **כרבי יוסי ברבי יהודה.** בנסיובי ותותרי: **נפק עלייהו שטרא.** שקיבל אביהם עסקא פלגא באגר ופלגא בהפסד: **לא הוי ספי.** לא היה מאכיל רבית לבעל הבית, דאי קבל עליה הכי, ריבתא הוא, דקטרח בפלגא דפקדון משום פלגא דמלוה אלא ודאי שטרא הכי מפרש: לעצמיה שקיבל עליו לאיזו מהם שירצה: **אי פלגא.** יקבל הלוהן באגרא, יקבל עליו אחריות ההפסד יותר ממחצית כגון תרי תילתי, דהשתא ליכא רבית דהשתא ליכא אלא תילתא מלוה דלא קיבל עליה רב עילים אלא תילתא באחריותו וקשקיל פלגא באגרא והוה מאי דשקיל באגרא טפי מתילתא שכר עמלו לטרוח שהוא עוסק בשני אלישי פקדון: אי

עין משפט נר מצוה

פב א מיי' פ"ה מהל' מלוה ולוה הלכה ט ופ"ש מהלכות שופטים הלכה ב ופ"ח הלכה ה סמג לאוין קנז טור שו"ע י"ד סי' קנז סעיף ב:

פג ב מיי' פ"ח מהלכות מלוה הלכה יד:

פד ג מיי' פ"ח מהלכות שופטים הלכה ד סמג עשין פב טוש"ע י"ד סי' קנז סעיף כח:

פה ד מיי' שם הלכה ג דלא כרשב"ג ע"ש בכ"מ:

פו ה ו מיי' שם פ"ו הלכה ג ועיין בהשגות וכ"מ סמג שם טוש"ע י"ד סי' קנז סעיף ד וסעיף כה:

נוסחא
מה' ר"ח ור' יהודה בשם הגאון (כ"י ליקוטים בגיר' ר"ת)

הגהות הב"ח
(ח) גמ' דנפיש טרחיה. נ"ב עיין בנ"ב דף קמד ע"ח:

תת נוסחא
תרגום ר"ת ל"ד ע"ש רחלים ותרנגולות בתחלה לעזה

הגהות הגר"א
[א] תוס' ד"ה מקום. ור"ח גרים כו'. נ"ב וכ"ם גירסת רי"ף ורא"ש וכ"ם: [ב] שם פי' אם כו'. נ"ב פי' בתוספתא הרא"ש דלעונת המוקן אבל סעיר פי' לעונת המקבל ועוד פי' דעור דשכר כתף מה שמוליך המקבל בכל פעם למכור בשוק נותן למקבל וכ"כ בש"ע (ועמ"ש רבינו ביו"ד סי' קע"ז ס"ק מ"ד): [ג] שם ד"ה לי. ובקה כו'. נ"ב אבל דעת הרמב"ם וש"ע כן הוא דבבריה הוא ביד המקבל ודלא כהראב"ד שבבריה ביד הטותן וערש"ל ס"ד ב' ד"ה חד עסקא כו' וכ"כ הרי"ף ורא"ש שם וס"ם ודלא כרבותיו של רמב"ם שב' לשיפ פלגא באגר כו' ורוב הפוסקים הסכימו לרש"י ורמב"ם האי עסקא פלגא כו' והרמ"ם פי' כאן שרוצין שילך כתוב בשטר אם בהוב דיביב מרי עסקא למקבל פלגא באגר ובהפסד אז הבריה לטוהן ולי כתוב למקבל פלגא כו' למקבל (וע"ש בס"ק י"ז):

נוסחא
מעשה עם שטר שהיה עיסקא פלגא באגר ופלגא בהפסד (נאמר לעשות מעשה בדין)

***** יש לדקדק דבמין יקבל אלא ריעיסקא פלגא באגרא כו' ל"ל

****** ע"ל מה. מעשה עם ר' עילים

***** יש לדקדק דבמין יקבל אלא ריעיסקא פלגא באגרא כו' ל"ל

***** ע"ל טרן חולקות בביצים

***** יש לדקדק היאך מקרא מלא אחריות בבריה הא לדעת הרמב"ם אחריות בבריה דאלא אחריות בבריה דאלא אחריות בבריה דאלא